

Els arxius del futbol rural. Per una història de l'esport als pobles

Romain Gardi, UPR 7542 – LCC – Laboratoire Culture et Communication
(Laboratori Cultura i Comunicació)

Universitat d'Avinyó

Entre els anys 1920 i 1950 l'esport a la vila de Valclusa està definit per «un futbol dels pagesos». Mentre que les poblacions rurals no han despertat gaire l'atenció dels historiadors del futbol i encara menys de l'esport¹, tret de rares excepcions², preguntar sobre la pràctica del futbol en una zona agrícola ens pot ajudar a entendre quin ha estat el procés d'accés de la gent del camp a la pràctica de l'esport durant la primera part del segle XX.

Per escriure una història «des de la base» del futbol a la zona de la Valclusa, ha calgut fer recerca als arxius. Si, l'any 1989, Alfred Wahl es queixava «que cap organisme obliga els dirigents [dels milers de clubs de futbol dispersos per tot el territori nacional] a conservar les seves resolucions³», aquesta història del futbol rural ha estat possible per haver accedit a fonts inèdites, gràcies a una xarxa de contactes: s'han pogut compilar arxius orals i recollir fonts manuscrites i iconogràfiques privades, amb la col·laboració d'antics jugadors i directius. En alguns casos, jugadors o entrenadors que han conservat fotografies, cròniques de partits i articles de premsa. Pel que fa a antics directius —principalment presidents, secretaris i tesorers—, han conservat documents administratius amb llistes de jugadors i directius, quaderns de seguiment dels equips amb descripcions d'entrenaments, de partits amb les alineacions dels equips, golejadors, correspondència amb les institucions i altres clubs, registres comptables amb el detall de les entrades pagades al camp i els ingressos i despeses del club.

Tot i que els arxius dels clubs són «essencials i únics per construir una història de l'esport consagrada als seus principals i més nombrosos protagonistes⁴», a la Valclusa se n'han

---

¹ Paul DIETSCHY destaca que «en un país on la població urbana no va començar a ser majoritària fins al 1931, [el futbol] va continuar sent l'esport de la ciutat, mentre que el ciclisme continuava sent, gràcies a les curses en carretera i al Tour de França, l'esport d'espectadors que tenia lloc, i sempre l'ha tingut, al camp», *Histoire du football ('Història del futbol')*, París, editorial Perrin, 2014 (2010), pàg. 509.

² Tony FROISSART, *L'impasse du sport rural : La Seine-et-Oise de 1881 à 1939*, Besançon, Editorial PUFC, 2006, i Arnaud WAQUET, «Football rural en guerre: la leçon de football des Tommies dans les villages de la Somme et du Pas-de-Calais (1918-1921)», a Luc ROBÈNE, *Le sport et la guerre XIXe et XXe siècles*, Editorial Rennes, PUR, pàg. 297-307; «1918: Football en guerre, football des campagnes», *Inflexions*, 2012/1, n. 19, p. 133-141.

³ Alfred WAHL, *Les archives du football*, op. cit., p. 15.

⁴ Bernard PRÉTET, «Les archives du Racing Club de France et du Stade Français»; Françoise BOSMAN, Patrick CLASTRES, Paul DIETSCHY, *Le sport: de l'archive à l'histoire*, Besançon, PUFC, 2006, pàg. 209.

conservat ben pocs. En aquest sentit, l'USR Pertuis (Union Sportive Renaissance Pertuisienne) n'és l'excepció. Aquest club té uns arxius molt valuosos per al període que va des de la meitat dels anys 1940 fins a la meitat dels anys 1980. Tot això es deu, principalment, a René Gallian, membre del consell d'administració i secretari general entre 1948 i 1992, que va conservar els documents dels estatuts, de les reunions de la junta directiva, les actes de les assemblees generals, els llibres de seguiment de tots els equips del club, els llibres de comptabilitat i del registre de socis, articles de premsa i fotografies. Els estatuts i els llibres d'actes de les reunions de la junta directiva, així com els llibres de seguiment dels equips, han estat escrupolosament redactats i conservats. Constitueixen una de les fonts més riques, per la gran diversitat d'informació que contenen: estatuts, número i llistes de socis per any, preu de la quota, temes finances i pressupostos, gestió de les instal·lacions, projectes i informes de diversos esdeveniments esportius o festius, problemes administratius quotidians, composició dels equips, resultats i anàlisi dels partits. Les llistes de socis i de la composició dels equips des de 1948 són una font extraordinària sobre l'evolució sociològica de l'entitat. En el cas del SOC Villelaure, els arxius que s'han conservat —des de la meitat dels anys 1950 fins a la meitat dels anys 1980— gràcies a la família fundadora, els Ricard, són tan nombrosos com els del club veí i rival, l'USRP⁵, i han aportat una altra mena d'informació, la del funcionament i la sociologia d'un club rural amb una població principalment agrícola fins als anys 1960. Així doncs, és fàcil veure com els arxius esportius dels clubs poden contribuir a la història d'una societat alhora que en donen testimoni.

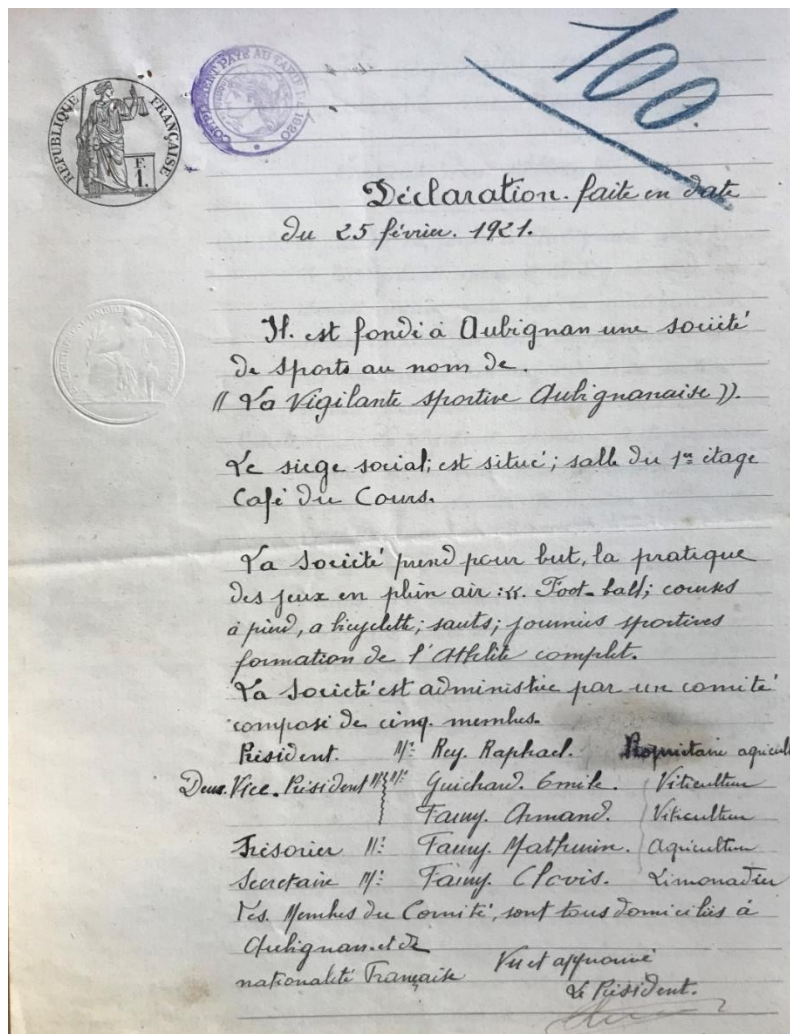
Ens agradaria destacar que la nostra recerca no es limita únicament a les fonts privades. Hem cercat en altres arxius, amb més o menys èxit, en arxius departamentals de la Valclusa, en arxius municipals i comunals de moltes ciutats i pobles. Les nostres visites al districte de Provença, de Gran Valclusa i a la Lliga Mediterrània de futbol no van ser gaire fructíferes. Tot i que els documents més antics es remunten als anys 1920 per a la Lliga i als anys 1930 per al districte de Provença, pel que fa al districte de Gran Valclusa, la informació abans dels anys 1960 és molt esporàdica. D'altra banda, la premsa local i regional, en particular l'esportiva, ha estat una font d'informació molt fructífera.

---

⁵ Romain GARDI i Lionel GAMBA, *Le siècle de l'USR Pertuis. Une histoire populaire du football en Provence (1920-2020)*, Forcalquier, Edicions C'est-à-dire, 2020.

AP Marc Ricard, els jugadors de l'equip de l'ESA Villelaure, 1926-1927.

ADV 3 Z 96, acta fundacional de l'associació VS d'Aubignan, 25 de febrer de 1921.